

Redaktionelt

Artiklerne i dette nummer af *Slagmark* fordeler sig på tre forskellige temaer, der slet og ret er angivet med navnene Tugendhat, Kierkegaard og Deleuze.

Mest berettiget er overskriften nok for det første temas vedkommende, hvor der er tilstræbt en præsentation af hovedlinjerne i et helt forfatterskab. Den jødiske/tyske/latinamerikanske (nu i Chile bosiddende) filosof, Ernst Tugendhat, repræsenterer – som Anders Moe Rasmussen viser – en syntese mellem den angelsaksiske og den kontinentale filosofitradition, mellem den sproganalytiske tænkning og den tyske filosofi i traditionen fra især Kant og Heidegger.

Hvor Tugendhat i sin tale om "veritativ væren" ikke lever op til den analytiske filosofis klarhedsstandarder, er det ifølge Svend Andersen en unode, der skyldes, at han har trådt sine filosofiske barnesko i Heideggers skole.

Tugendhats teori om selvbevidsthed og selvbestemmelse og den medfølgende overgang fra teoretisk til praktisk filosofi omtales af Anders Moe Rasmussen og senere også af H.C. Wind. Den for det praktiske selvforhold karakteristiske forening af såvel et rationelt begrundelsesaspekt som et voluntativt aspekt viser sig at blive et grundlæggende motiv også i Tugendhats etik-teori fra de senere år.

Begrundelseskravet er ifølge Tugendhat et uomgængeligt element i moderne moral, der kendetegnes ved ikke blot at støtte sig til en religions eller traditions autoritet. Ingen repræsenterer dette begrundeleskrav bedre end Kant – selv om hans ide om en absolut, apriorisk begrundelse af det kategoriske imperativ ifølge Tugendhats seneste hovedværk, *Vorlesungen über Ethik*, må erstattes med mere beskedne plausibilitetsgrunde, foruden en 'praktisk' begrundelse i form af rationelle motiver til at indtræde i et moralsk fællesskab. Dette voluntative element fører ifølge Tugendhat til den aristoteliske etiks overvejelser om lykke. I talen "Antik og moderne etik" fra 1980 skitserer Tugendhat netop dette for den moderne moral nødvendige møde mellem Kant og Aristoteles.

Dietrich Harbsmeier omtaler i en biografisk skitse bl.a. Tugendhats engagement i tidens politiske og moralske spørgsmål, samtidig med hans meget beskedne forventninger til, hvad filosofien kan bidrage med på det politiske felt – nemlig at levere argumenter til dem, som allerede tænker i lignende baner.

H.C. Wind viser, hvordan Tugendhat – trods sin generelle kritik af Hegel – kan bruge netop Hegels analyse af anerkendelsen i såvel teorien om selvbevidsthed og selvbestemmelse som den senere etik-teori. Gennem en diskussion

af forholdet mellem anerkendelse og kærlighed hos Tugendhat angives en vej til belysning af Kierkegaards tale om kærlighedens "maieutik" i *Kjerlighedens Gjærninger*.

Temaet afsluttes med Tugendhats tiende forelæsning fra *Vorlesungen über Ethik*, hvor forskellige modpositioner til oplysningsetikken – Hegel, Ritter-skolen, kommunitarismen og MacIntyre – udsættes for kritik.

Søren Kierkegaard-sektionen starter med Ole Morsings behandling af Adornos, for nyligt genudsendte, Kierkegaard-bog. Med bl.a. åndedrættet som metafor afsøges forbindelsen mellem læsningen af Adorno og dennes læsning af Kierkegaard. Jacob Bøggild opsporer derefter, med afsæt i S. Agacinskis og J. Derridas læsninger af Kierkegaards *Frygt og Bæven*, det kvindeliges ironiske position i Kierkegaards fortælling om Abraham og Isak, hvor ironien ikke blot er undergravende, men også beskyttende.

Det tredje tema i nummeret har en dobbelt anledning: dels Gilles Deleuzes død i efteråret 1995 – derfor nekrologer af F. Gros, J.-F. Lyotard og A. Badiou – dels den nylige, danske udgivelse af Deleuze og Guattaris bog, *Hvad er filosofi?*, som behandles indgående af Malene Busk. Mellem disse to afdelinger bringes en samtale mellem Deleuze og Toni Negri.

Nummeret afsluttes med en større bunke anmeldelser. (Når en række af dem kommer noget sent, skyldes det, at de i længere tid har ligget gemt og glemt i en skuffe på *Slagmarks* redaktion).

* * *

Ernst Tugendhats bibliografi (til artiklen på modstående side)

TI KATA TINOS. Eine Untersuchung zu Struktur und Ursprung aristotelischer Grundbegriffe, Freiburg 1958, 1968 (2.opl.), 1982 (3.opl.), 1988 (4.opl.)

Der Wahrheitsbegriff bei Husserl und Heidegger, Berlin 1967, 1970 (2.opl.), 1983 (3.opl.)

Vorlesungen zur Einführung in die sprachanalytische Philosophie, Frankfurt, 1976, 1990 (5.opl.)

Selbstbewußtsein und Selbstbestimmung. Sprachanalytische Interpretationen, Frankfurt 1979, 1989 (4.opl.)

Logisch-semantische Propädeutik (sammen med Ursula Wolf), Stuttgart 1983

Probleme der Ethik. Stuttgart 1984

Nachdenken über die Atomkriegsgefahr und warum man sie nicht sieht, Berlin 1987, 1988 (2. udvidede udg.)

Philosophische Aufsätze, Frankfurt 1992

Vorlesungen über Ethik, Frankfurt 1993